

worden. Eerst komt een en ander over de oudste vormen der Nederlandsch-Japansche betrekkingen met de daarop volgende episoden gedurende het begin der 17e eeuw. Daarna behandel ik het verblijf der Hollanders te Nagasaki en het eiland Deshima. Terwijl tot besluit eenige afbeeldingen den invloed der Hollandsche kunsten en wetenschappen zullen illustreeren.

De gedaante, waaronder de Hollanders zich aanvankelijk in Japan vertoonden, was die van avonturiers-kooplieden. De bekende Jan Huygen van Linschoten, Nederlandsch pionier in het oosten, vermeldt, dat destijds (1584) ieder, die naar Oost-Azië (China, Japan) wilde tijgen een zekere som als kapitaal voor eigen zaken noodig had. Zoo ging omstreeks dat jaar een zijner landgenooten in Portugeeschen dienst derwaarts. Later, toen voor het eerst een Nederlandsch schip in de Japansche wateren kwam (Februari 1600), was dat een der overblijvende uit een vloot van vijf vaartuigen, die was uitgerust door één der toen nog bestaande afzonderlijke maatschappijen, opgericht door Van der Hagen, die, van het feit, dat althans dit schip, dat onder een hevigen storm op de Japansche kust strandde, met de lading werd geborgen, geenerlei voordeelen heeft getrokken. Evenwel waren er onder de overlevenden van de bemanning, die zich als scheepsbouwer, koopman, geschutgieter of in ander bedrijf in Japan vestigden, en ten deele goede zaken deden, zelfs tot naam en aanzien kwamen *). Ze traden in relatie tot de Japansche autoriteiten; sommigen kwamen tot zekeren invloed; ze pasten zich veelszins aan bij de toestanden des lands. Enkelen vestigden zich voorgoed en namen deel aan den buitenlandschen handel als ingezetenen. Het Japansche schip, dat op de eerste afbeelding is weergegeven, geeft een denkbeeld van die door particulieren gedreven eigen zaken en scheepvaart in het begin der 17e eeuw.

Het Tokugawa-regime, dat toen juist gevestigd was, moedigde zooveel mogelijk den buitenlandschen handel aan, en bevorderde, dat daarin een zoo groot mogelijk aandeel genomen werd door de eigen binnenlandsche schepen, welke onder contrôle der overheid stonden. Voor het uitrusten van zulke vaartuigen verleende men passen, voorzien van rood zegel. Een aantal daimyos (landsheeren), eenige tempels en een menigte handelaars bezaten zulke verlofsbrieven om schepen in de groote vaart te hebben. Onder laatstgenoemde vinden we ook enkele buitenlanders vermeld, o.a. Miura Anjin (William Adams) en Yayōsu (Jan Joosten Lodenstein) †). Beiden waren met genoemd Hollandsch schip in Japan gekomen en hoewel de eerstgenoemde als raadgever van Iyeyasu het best bekend is, heeft ook de ander, naar wien o.a. een straat (wijk) in het handelscentrum van Tōkyō genoemd is, een zekeren naam gekregen. Het graf van Adams meent men te

*) Hun avonturen worden beschreven door Dr. Wieder in een dezer dagen te verschijnen werk van de Linschoten-vereeniging, het laatste van de deelen aan deze reis gewijd.

†) Kokushidajiten p. 1411; Tojō Nihonshi (afd. Yedo Shosei dl. VI).